

ГОСПОДАРСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ - сукупність самост. суб'єктів господарювання (підприємств, *господарських товариств* тощо), які об'єднують свою вироб., наук., комерц. та іншу госп. діяльність для захисту спільних інтересів, координації зусиль у розв'язанні складних тех., технол., фін., соціально-екон. проблем, реалізації цільових програм і проєктів інвестиц., н.-т. чи екологічного характеру. Відповідно до законодавства України Г. о. формуються добровільно на основі договору або створюються за рішенням власника (уповноваженого держ. органу) з урахуванням вимог антимоноп. законодавства. У госп. практиці можуть створюватися і функціонують *асоціації, комбінати, консорціуми, концерни, корпорації, синдикати, союзи, трести, фонди, холдинги*, пароплавства, залізниці, держ. та ін. об'єднання. Залежно від характеру взаємин між об'єднанням та його членами розрізняють Г. о. координаційного та Г. о. субординаційного типу. Перші займаються координацією осн. госп. діяльності членів Г. о. і можуть виконувати одну або кілька вироб.-госп. та управлін. функцій щодо них (асоціації, союзи, корпорації, синдикати, фонди тощо). Другі спеціалізуються на управлінні діяльністю підприємств, що входять до складу Г. о., залежно від субординац. характеру зв'язків у ньому на підставі фін. залежності чи договору про централізацію значної частини управлін. функцій (холдинги, концерни та ін.). За ступенем майнової відокремленості підприємств, що входять до складу об'єднаної володінням акцій (паїв) чи договором *господарської системи*, виділяються Г. о. самостійних підприємств, які володіють відокремленим майном, та Г. о., що мають структуру холдингу. Гол. ознакою класифікації Г. о. першої групи є різний ступінь централізації управління в окр. їх видах, залежно від якого розрізняються: асоціація (не втручається у вироб. та комерц. діяльність членів об'єднання); корпорація (здійснює делеговані їй деякі повноваження централіз. регулювання їхньої діяльності); концерн (спеціалізується на управлінні централіз. вироб.-госп. діяльністю); держ. об'єднання (комбінат, трест) — спеціалізуються на управлінні діяльністю держ. підприємств на основі широких повноважень, що передаються йому уповноваженими держ. органами. Інші Г. о. виділяються у самост. види за побічними ознаками екон.-правового характеру (особливості орг.-екон. інтеграції у консорціумах, синдикатах та ін.).

Інтереси Г. о. як сукупності госп. суб'єктів представляє центр, госп. організація, що створюється його засновниками на засадах підприємства. За рішенням засновників виконання функцій Г. о. може бути покладено на одного з його членів. Об'єднання в особі центр, госп. організації за рішенням засновників наділяється спец. управлінською (координаційною) компетенцією щодо його членів, а за законом набуває заг. правоздатності суб'єкта колект. підприємництва, якщо інше не передбачене його установчими документами.

Згідно із законодавством члени Г. о. зберігають свою орг. самостійність. Порядок майнових відносин у Г. о. встановлюється його засновниками. Майно, добровільно передане Г. о. підприємствами, в т. ч. майно держ. підприємств, яким вони мають право самостійно розпоряджатися, а також набуте в ході госп. діяльності та на ін. підставах, не заборонених законом, є колект. власністю Г. о. Майно держ. об'єднань залишається у держ. власності, якщо інше не передбачене установчими документами. Частина прибутку підприємств, що входять до складу держ. об'єднання, може вилучатися для створення спільних фондів розвитку вироб. та соціальної інфраструктури. Витрати на утримання об'єднання відносяться на в-во. Г. о. не відповідає за зобов'язаннями д-ви, а д-ва — за зобов'язаннями Г. о. Об'єднання не відповідає також за зобов'язаннями своїх членів, а вони — за зобов'язаннями Г. о., якщо інше не передбачене установчими документами об'єднання. Управління у добровільному Г. о. будується на принципах колегіальності, створення представницьких та незалежних контрольних органів, розподілу нормотв., викон. та контрольної компетенції між різними його органами та верховенства заг. зборів його членів, а в Г. о., створених у директивному порядку, - на принципах самоврядування держ. підприємств, поєднання колегіальності та єдиноначальності у керівництві діяльністю Г. о. та його членів. Принципами управління у Г. о., що мають структуру холдингу, є неучасть дочірніх підприємств у вирішенні

стратегічних питань у розвитку холдингової компанії та вирішальний вплив останньої на відповідні рішення дочірнього підприємства завдяки володінню більшістю голосів на його заг. зборах.

Члени Г. о. можуть вийти з його складу у порядку, встановленому установчими документами, зі збереженням взаємних зобов'язань. Ліквідація та реорганізація Г. о. провадяться за рішенням засновників або на ін. підставах, передбачених законодавством.

Літ.: Лаптев В. В. Экономика и право. М., 1981; Мамутов В. К., Чувпило О. О. Госп. право зарубіж. країн. К., 1996.

С. М. Грудницька, В. К. Мамутов.

Довідкове видання

ЮРИДИЧНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ, т. 1

Том уміщує 263 ілюстрації (у т. ч. 20 кольорових), 17 карт (у т. ч. 3 кольорові)

Здано до набору 10.IX 1997. Підписано до друку 17.U1 1998.

Формат 70x100/». Папір офсетний. Гарнітура Тайме

Офсетний друк. Фіз.-друк. арк. 42. Ум.-друк. арк. 54,60.

Ум. фарб.-відб. 74,1. Обл.-вид. арк. 82,96.

Тираж 50 000. Зам. № 8—914.

Видавництво «Українська енциклопедія» імені М. П. Бажана.

2252001, Київ-30, МСП, вул. Б. Хмельницького, 51а.

Виготовлення карт - видавництво «Мапа».

Комп'ютерний набір, верстка, кольороподіл і фотоформи поліграфічного бюро «МЕГАПРИНТ».

Тираж виготовлено з готових фотоформ на Головному підприємстві ВО «Поліграфкнига». 252057, Київ, вул. Довженка, 3.

Юридична енциклопедія - перший в Україні багатотомний систематизований звід знань про державу і право. Видання охоплює усі галузі права. Висвітлює внесок української та зарубіжної науки у розвиток юриспруденції, відображає світову та національну історію державотворення, діяльність правових інституцій. Розкриваються процеси державної і правової розбудови сучасної України.

У першому томі подано 1659 статей, карти та ілюстративний матеріал.

Розрахована на найширше коло читачів.